הנותר ביום השמיני מן הבשר ... ישרפו

(1)

ד [*] (יז) יהַנּוֹתָר בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי (יח) *מִן הַשֶּׁמֶן *הַצָּרִיךְ *לְשָׁעוּר
הַדְּלָקָה, עוֹשֶׂה לוֹ מְדוּרָה (ז) (יט) וְשׂוֹרְפוֹ בְּפְנֵי עַצְמוֹ, שֶׁהֲרֵי הֶקְצָה לְמִצְוָתוֹ. וְאִם נִתְעָרֵב בְּשֶׁמֶן
אַחֵר וְאֵין שִׁשִּׁים לְבַטְּלוֹ, יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר (כ) שֶׁאֵין לְהוֹסִיף עָלָיו כְּדֵי (ה) לְבַטְּלוֹ:

שיעור אות סימן תרע"ג

(2)

ט שאילתות דרב אחאי [כ] גר חנוכה שהותיר בו שמן מהו לריך לעשות בו . תא
שמע דתנו רבנן גר חנוכה (ח) שהותיר בו שמן ביום ראשון מוסיף עליו
ומדליקו ביום השני . ביום השני מוסיף עליו ומדליקו ביום השלישי וכן בשאר הימים . אבל
אם הותיר ביום השמיני עושה לו מדורה ושורפו בפני עצמו [ט] לפי שהוקלה למצוה אשר
להשתמש ממנו :

בראש פרק שני שבת

(3)

כט לְפָנָיו אֶל־יוֹסֵף לְהוֹרֹת לְפָנָיו גֹּשְׁנָה וַיָּבֹאוּ אַרְצָה גֹּשֶׁן: וַיֶּאְסֹר יוֹסֵף
מֶרְכַּבְתּוֹ וַיַּעַל לִקְרַאת־יִשְׂרָאֵל אָבִיו גֹּשְׁנָה וַיֵּרָא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל־
ל צַוָּארָיו וַיֵּבְךְּ עַל־צַוָּארָיו עוֹד: וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל־יוֹסֵף אָמוּתָה
הַפַּעַם אַחֲרֵי רְאוֹתִי אֶת־פָּנֶיךָ כִּי עוֹדְךָ חָי:

פרשת ויגש

(4)

(כח) להורת לפניו, כתרגומו, לפנות לו מקום ולהורות היאך יתיישב בה. לפניו, קודם שיגיע לשם. ומדרש אגדה[42]: להורות לפניו, לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה.

רש"י (שם)

(5)

כ כא נְצֹר בְּנִי מִצְוַת אָבִיךָ וְאַל־תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ: קָשְׁרֵם עַל־לִבְּךָ תָּמִיד
כב עָנְדֵם עַל־גַּרְגְּרֹתֶךָ: בְּהִתְהַלֶּכְךָ ׀ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ
כג וְהַקִּיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ: כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת
מוּסָר:

משלי ו

(6)

והתניא את זו דרש רבי
מנחם בר יוסי °כי נר מצוה ותורה אור תלה
הכתוב את המצוה בנר ואת התורה באור
את המצוה בנר לומר לך מה נר אינה
*מגינה אלא לפי שעה אף מצוה אינה מגינה
אלא לפי שעה ואת התורה באור לומר לך
מה אור *מגין לעולם אף תורה מגינה לעולם
ואומר °בהתהלכך תנחה אותך וגו'
בהתהלכך תנחה אותך זה העוה"ז בשכבך תשמור עליך זו מיתה והקיצות
היאתשיחך לעתיד לבא משל לאדם שהוה מהלך באישון לילה ואפילה ומתיירא
מן הקוצים ומן הפחתים ומן הברקנים ומחיה רעה ומן (ח) הליסטין ואינו יודע
באיזה דרך מהלך נזדמנה לו אבוקה של אור ניצל מן הקוצים ומן הפחתים
ומן הברקנים ועדיין מתיירא מחיה רעה ומן הליסטין ואינו יודע באיזה דרך
מהלך °כיון שעלה עמוד השחר ניצל מחיה רעה ומן הליסטין ועדיין אינו
יודע באיזה דרך מהלך הגיע לפרשת דרכים ניצל מכולם

בר"מ זרע (כא)

(7)

יג צַעֲדֶךָ וְאֹם־תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל: הַחֲזֵק בַּמּוּסָר אַל־תֶּרֶף נִצְּרֶהָ כִּי־
הִיא חַיֶּיךָ:

משלי ד

(8)

הרואה שמן זית בחלום יצפה למאור תורה

בר"מ בראשית (נ"ג)

(9)

ועל
דרך השכל המנורה בשבעה נרותיה תרמוז לתורה הנקראת אור, שנאמר: כי נר מצוה ותורה אור[22], והיא כוללת שבע חכמות *, ועל כן היו נרותיה שבעה, וששה קנים יוצאים מצדיה כנגד ששה קצוות * של עולם התלוים בתורה שנתנה בששה בסיון[23] שהעולם מתקיים בשבילה, שנאמר: אם לא בריתי יומם ולילה[24], שלשה גביעים משוקדים בקנה האחד[25], בכל קנה היו שלשה גביעים, ואם כן הרי הם י"ח גביעים לששה הקנים, ובמנורה ארבעה גביעים[26] אחרים הרי כ"ב גביעים, והם כנגד כ"ב אותיות התורה * כ"ע (תי' תרומה)

(10)

ב"אדרת אליהו", ריש פרשת דברים, ביאר רבנו כי הפסוקים הראשונים אשר בכל חמשת חלקי התורה רומזים המה על המנורה. פסוק ראשון של ספר בראשית יש בו ז' תיבות, נגד ז' קני מנורה, בפסוק ראשון של "ואלה שמות" י"א תיבות, נגד י"א כפתורים, ב"ויקרא אל משה וכו'" ט' תיבות, נגד ט' פרחים, ב"וידבר ה' אל משה במדבר וכו'" י"ז תיבות, ועם הכולל היינו י"ח, נגד י"ח טפחים גובה המנורה, וב"אלה הדברים" כ"ב תיבות, נגד כ"ב גביעים.

ואני שמעתי משמו, שזהו שרמז המדרש על מאמר ויאמר אלקים יהי אור, "ההי"ד פתח דבריך **יאיר**", רצונו בזה לרמז על פתח דברי התורה, היינו הפסוקים הראשונים אשר בחמשה חלקי התורה, כי המה רומזים על המנורה.

פנינים משלמן כ.בראש
פרשת בראשית

(11)

וְגַם כִּי קְדֻשַּׁת וְאוֹר הַמִּצְוָה, אֲשֶׁר תַּשְׁכִּין אוֹרָהּ עַל אוֹתוֹ הַדָּבָר וְהַחֵפֶץ, אֲשֶׁר בּוֹ וְעַל יָדוֹ תֵּעָשֶׂה הַמִּצְוָה, אֵינוֹ שׁוֹרֶה עֲלֵיהֶם רַק לְפִי שַׁעְתּוֹ, בְּעֵת שֶׁהַמִּצְוָה נַעֲשֵׂית בָּהֶם, אֲבָל אַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה בָּהֶן מִצְוָתָן, הַקְּדוֹשָׁה וְהָאוֹר מִתְעַלֶּה וּמִסְתַּלֵּק מֵהֶם תֵּכֶף, וְנִשְׁאָר כְּבָרִאשׁוֹנָה.

אֲבָל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כָּל מָקוֹם שֶׁתִּזָּרֵיחַ וְתוֹפִיעַ אוֹרָהּ וּקְדֻשָּׁתָהּ פַּעַם אַחַת, קְדֻשַּׁת עוֹלָם תִּהְיֶה לוֹ, וְנִשְׁאָר תָּמִיד בִּקְדֻשָּׁתוֹ, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בַּבְּרַיְתָא (מגילה כ"ו ב') שֶׁתַּשְׁמִישֵׁי מִצְוָה נִזְרָקִין לְאַחַר שֶׁנַּעֲשָׂה מִצְוָתָן, וְתַשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה נִגְנָזִין, וְלָכֵן מִנּוּ שָׁם תַּשְׁמִישֵׁי תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת בִּכְלַל תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה, מֵחֲמַת פַּרְשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהָיוּ מֻנָּחִים בְּתוֹכָם פַּעַם אַחַת.

וְלֵית לְךָ מִידִי בְּדִבְרֵיהֶם ז"ל דְּלֵא רְמִיזָא בִּקְרָא, וְיֵשׁ לְכַוֵּן הַכָּתוּב (משלי ו, כג) "כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר" גַּם עַל זֶה הָעִנְיָן הַנִּזְכָּר, עַל פִּי פֵּרוּשָׁם ז"ל הַנַּ"ל בְּסוֹטָה שָׁם, מַה נֵּר אֵינוֹ מֵאִיר אֶלָּא לְפִי שָׁעָה, וּמַה אוֹר מֵאִיר לָעוֹלָם, וְהֵם ז"ל עָשׂוּ הַהֶפְרֵשׁ בֵּינֵיהֶם לְעִנְיַן הַהֲגָנָה וְהַהַצָּלָה לְהָאָדָם.

נפש החיים

(12)

(ד) **וינש אליו יהודה . והנה באים נאם ה' ונגש חורש וגו'** (עמוס ט) **. חורש זה יהודה . בקוצר זה שנא'** (בראשית ט) **והנה אנחנו מאלמים אלומים . ודרך ענבים זה יהודה** (זכריה ט) **כי דרכתי לי יהודה קשת .**

מדרש רבה ויגש

(13)

ואת יהודה שלח לפניו (בראשית מו, כח) לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה (רש"י מב"ר צה, ג). לימוד מוסר מזה כל פעולה שאדם עושה, ראשית דבר יראה בפעולה זו להכין ענין לצורך גבוה. כמו מי שזוכה לבנות בית, יצייר במחשבתו בתחלה איזה חדר בבית שיהיה מוכן לו להיות סגור שם לתורה ולתפלה ולהתבודדות, ומקום מוכן בית ועד לחכמים. ואחר כך יצייר עניינים המצטרכים לו. וכן יעקב שלח מתחלה לתקן לו בית תלמוד.

ר"ז"לה. פרש ויגש

(14)

וְכָל שְׁמוֹנַת
יְמֵי חֲנֻכָּה, הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ קֹדֶשׁ הֵם. וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, אֶלָּא לִרְאוֹתָם בִּלְבָד, כְּדֵי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לִשְׁמְךָ הַגָּדוֹל עַל נִסֶּיךָ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְעַל יְשׁוּעָתֶךָ.

פיוט לחנוכה

(15)

יְוָנִים נִקְבְּצוּ עָלַי אַזַּי בִּימֵי חַשְׁמַנִּים,
וּפָרְצוּ חוֹמוֹת מִגְדָּלַי וְטִמְּאוּ כָּל הַשְּׁמָנִים,
וּמִנּוֹתַר קַנְקַנִּים נַעֲשָׂה נֵס לַשּׁוֹשַׁנִּים, בְּנֵי בִינָה יְמֵי שְׁמוֹנָה קָבְעוּ שִׁיר וּרְנָנִים.

פיוט לחנוכה

(16)

לָכֵן חִכּוּ־לִי נְאֻם־יְהוָה לְיוֹם קוּמִי
לְעָד כִּי מִשְׁפָּטִי לֶאֱסֹף גּוֹיִם לְקַבְּצִי מַמְלָכוֹת לִשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם זַעְמִי
ט כָּל חֲרוֹן אַפִּי כִּי בְּאֵשׁ קִנְאָתִי תֵּאָכֵל כָּל־הָאָרֶץ: כִּי־אָז אֶהְפֹּךְ אֶל־
עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם יְהוָה לְעָבְדוֹ שְׁכֶם אֶחָד:

זפניה ג'